

Nâng cao hiệu quả đổi mới phương pháp giảng dạy bộ môn Pháp luật tại Học viện Cảnh sát Nhân dân

Cao An Khang*

*Giảng viên Khoa Luật, Học viện Cảnh sát nhân dân

Received: 13/04/2024; Accepted: 26/04/2024; Published: 10/05/2024

Abstract: In recent years, the Faculty of Law of the People's Police Academy has actively grasped and implemented many solutions to improve training quality; steadfast and persistent in innovating education and training according to the policies of the Party and State, with special attention to innovating educational methods. Lecturers in basic subjects have a correct awareness of their position and role, and have regularly sought solutions to improve methods and quality of the subject, especially focusing on concretizing theory and integrating theory with practice.

Keywords: Innovating legal teaching methods, People's Police Academy

1. Đặt vấn đề

Phương pháp giảng dạy (PPGD) có vị trí quan trọng, quyết định trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả của quá trình giáo dục. PPGD của giảng viên (GV) giữ vai trò đặc biệt để thực hiện mục tiêu dạy học đã xác định, diễn ra trong môi trường hoạt động đa dạng, chịu sự tác động của nhiều yếu tố. Giáo dục - đào tạo trong môi trường Công an nhân dân muốn đạt hiệu quả cao, cần xây dựng chương trình, nội dung môn học phù hợp, đồng thời sử dụng hình thức, PPGD với từng đối tượng thì mới đạt được mục tiêu, yêu cầu đặt ra.

Để nâng cao chất lượng dạy và học bộ môn pháp luật đòi hỏi phải không ngừng đổi mới PPGD của GV, cho nên bồi dưỡng PPGD của GV cần được tiến hành thường xuyên, liên tục, đan xen trong mọi khâu, mọi bước, gắn với thực tiễn giảng dạy của GV. Bồi dưỡng PPGD của GV là tổng hợp các cách thức, biện pháp của lãnh đạo, chỉ huy các cấp và mỗi GV nhằm bổ sung, bồi đắp, hoàn thiện thêm những tri thức, kỹ năng, kỹ xảo, kinh nghiệm giảng dạy. Thực chất đây là quá trình bổ túc tri thức, kỹ năng để nâng cao trình độ trong hoạt động giảng dạy của GV.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng đổi mới PPGD bộ môn Pháp luật tại Học viện Cảnh sát Nhân dân

Những năm qua, GV Khoa Pháp luật Học viện Cảnh sát nhân dân đã vận dụng đa dạng các PPGD để truyền tải kiến thức cho người học, đặc biệt là các phương pháp dạy học tích cực. Với đặc điểm các bài giảng môn luật học thường khó nhớ, khô cứng nếu không có PPGD phù hợp thì hiệu quả sẽ không cao. Do vậy, GV trong Khoa đã sử dụng đa dạng các PPGD phù hợp với từng môn học, đáng chú ý là hệ thống câu hỏi và trả lời những vấn đề từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp, dẫn dắt đưa học viên vào các bài tập tình

huống có vấn đề, cùng tham gia giải quyết vấn đề, trên cơ sở đó củng cố, mở rộng và lĩnh hội nội dung học tập.

Với phương châm đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục - đào tạo nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy theo Nghị quyết Đại hội đại biểu Học viện lần thứ XV, để nâng cao hơn nữa chất lượng bài giảng thì việc bồi dưỡng PPGD cho GV là nội dung quan trọng trong các hoạt động sự phạm của Khoa. Bồi dưỡng PPGD của GV Khoa Nhà nước và Pháp luật đã được đa dạng hóa bằng nhiều hình thức, biện pháp đan xen như thông qua bài giảng, trao đổi, dự giờ, thực luyện, bình giảng, phương pháp khai thác và xử lý thông tin, cập nhật nội dung mới, phương pháp dạy học tích cực, phổ biến tri thức, kinh nghiệm giảng dạy, sơ kết, tổng kết huấn luyện để hoàn thiện PPGD của mỗi GV. Những nội dung vướng mắc đã được đặt ra giải quyết, thông qua trao đổi học thuật, thông tin, chuyên đề khoa học, sự tương tác toàn diện đó đã tạo động lực cho quá trình phát triển năng lực toàn diện của GV.

Tuy nhiên, thực tiễn hoạt động sự phạm cho thấy, một số GV cho rằng bồi dưỡng PPGD là việc của từng GV, không xem nó là một nhiệm vụ cần sự tham gia của các lực lượng, của cán bộ, GV trong Khoa. Vì vậy, đôi khi một số GV trẻ, GV mới còn nhiều bỡ ngỡ trong việc học hỏi, đổi mới PPGD. Việc tổ chức bồi dưỡng; cách thức bồi dưỡng PPGD còn chung chung, hiệu quả bồi dưỡng PPGD của GV còn có những hạn chế nhất định, chưa dứt điểm được những khâu yếu, mặt yếu về PPGD, có GV còn lúng túng trong đổi mới PPGD hoặc chủ yếu sử dụng các PPGD truyền thống.

2.2. Một số biện pháp nâng cao hiệu quả đổi mới PPGD bộ môn Pháp luật tại Học viện Cảnh sát Nhân dân

2.2.1. Bồi dưỡng PPGD của GV thông qua đổi mới nội dung, nắm vững nội dung bài giảng.

Nội dung bài giảng cần bảo đảm tính cơ bản, hệ thống, những tri thức trang bị cho người học phải là những tri thức nền tảng, đã được khái quát hoá, có chọn lọc, chính xác, độ tin cậy cao. Ngoài việc trang bị tri thức, bài giảng còn góp phần hình thành tình cảm, niềm tin, thái độ đúng đắn cho người học, định hướng hoạt động thực tiễn phù hợp với những quy định của pháp luật, kỷ luật. Chất lượng nội dung bài giảng còn biểu hiện ở sự gắn kết giữa truyền thụ tri thức pháp luật với thực tiễn chấp hành pháp luật của học viên. Cần tăng tính thực tiễn, phát hiện, bổ sung kịp thời những vấn đề thực tiễn của pháp luật vào bài giảng, lý giải thực tiễn, kêu gọi liên hệ thực tiễn, quan tâm đến tổng kết thực tiễn, định hướng vận dụng thực tiễn, chứng minh lý luận bằng thực tiễn.

Mặt khác, khi bàn đến đổi mới nội dung bài giảng cần đặt trong mối liên hệ mật thiết đến chương trình các môn học. Dưới góc độ lý luận dạy học, chương trình môn học là sự tổ chức nội dung môn học, một công cụ quan trọng cho việc tổ chức, quản lý, đánh giá quá trình dạy học và định hướng cho hoạt động giảng dạy. Vì vậy, khi bồi dưỡng PPGD của GV nhất thiết cần phải thông qua việc đổi mới nội dung bài giảng, PPGD của GV là cách tốt nhất để trang bị cho người học những kiến thức cơ bản về môn học.

2.2.2. Bồi dưỡng PPGD của GV thông qua đổi mới phương pháp giảng bài phù hợp với từng đối tượng học viên.

Trong bất kỳ hoạt động nào của con người, việc xác định phương pháp và sử dụng các phương pháp để tiến hành các hoạt động đó có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Thực tiễn đã chứng minh nhiều hoạt động đạt hiệu quả cao, mấu chốt của sự thành công là do đã xác định đúng đắn các cách thức, biện pháp tiến hành. Phương pháp có vai trò to lớn đối với mọi hoạt động từ những hoạt động giản đơn đến phức tạp. Xuất phát từ tính chất đặc thù của các môn học trong Khoa Nhà nước và Pháp luật với nhiều công cụ khái niệm, thuật ngữ pháp lý khó nhớ, mang tính trừu tượng cao, các quy định pháp luật thường được sửa đổi, bổ sung cho phù hợp sự vận động của thực tiễn ... khi giảng dạy các môn học trong Khoa đòi hỏi GV phải tích cực đổi mới phương pháp theo hướng sử dụng phương pháp dạy học tích cực, gợi mở, nâng cao tính chủ động, tích cực, sáng tạo của học viên, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong bài giảng; hạn chế tối đa việc sử dụng phương pháp thuyết trình, mang tính độc thoại, một chiều, buộc học viên phải tư duy, nghiên cứu tìm tòi để tự bổ sung, trang bị kiến thức, nhất là kiến thức về pháp luật, về nhà nước, quản lý nhà nước, thanh tra quốc phòng. Trong một bài giảng cụ thể không thể sử dụng một phương pháp mà phải có sự kết hợp của

nhiều phương pháp để giải quyết các nội dung học tập. Tuy nhiên, trong từng chuyên đề bài giảng bao giờ cũng xác định một PPGD có vị trí chủ đạo, các phương pháp khác đóng vai trò hỗ trợ. Vấn đề đặt ra là, xác định một cách đúng đắn phương pháp nào là chủ đạo, các phương pháp nào có tính chất hỗ trợ.

2.2.3. Phát huy vai trò, trách nhiệm của cán bộ, GV trong bồi dưỡng và tự bồi dưỡng phương pháp giảng dạy của GV.

PPGD của GV hình thành, phát triển là kết quả tổng hợp của nhiều yếu tố. Trong đó sự bồi dưỡng của tổ chức và sự tự bồi dưỡng, rèn luyện của bản thân GV là những yếu tố cơ bản, trực tiếp quyết định đến sự hoàn thiện PPGD của GV. GV là chủ thể của hoạt động giảng dạy, giữ vai trò chủ đạo trong toàn bộ tiến trình giảng dạy. Họ là người thực thi kế hoạch giảng dạy, người tổ chức, định hướng và điều khiển quá trình nhận thức của học viên. Bản thân GV phải tự học hỏi để nâng cao trình độ, kinh nghiệm giảng dạy, trong đó có hoạt động tự bồi dưỡng PPGD. Năng lực sư phạm, phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, ý thức tự giác tuân theo pháp luật, kỷ luật của GV không chỉ quyết định đến chất lượng dạy và học, mà còn định hướng trong hoàn thiện nhân cách học viên. Ngoài bồi dưỡng về kiến thức, năng lực chuyên môn, chuyên ngành thì lãnh đạo, chỉ huy Khoa cần bồi dưỡng PPGD cho GV thông qua các hoạt động sư phạm. Bồi dưỡng của Khoa, bộ môn và tự bồi dưỡng PPGD của GV là một thể thống nhất, hỗ trợ lẫn nhau, trong đó tự bồi dưỡng của GV đóng vai trò quan trọng, họ phải tự nỗ lực vươn lên để hoàn thiện mình và đáp ứng với nhiệm vụ giảng dạy mới.

2.2.4. Nâng cao trình độ, kỹ năng sử dụng các phương tiện kỹ thuật dạy học hiện đại để bồi dưỡng PPGD của GV.

Thường xuyên đầu tư trang bị, phương tiện kỹ thuật dạy học hiện đại, là vấn đề tất yếu hiện nay trong đổi mới phương pháp dạy và học. Phương tiện kỹ thuật dạy học có rất nhiều loại, đối với giảng dạy các môn học về nhà nước và pháp luật cần tập trung các thiết bị, phương tiện kỹ thuật hiện đại như: máy vi tính các loại, máy chiếu đa năng, máy scan, máy phô tô, máy in, hệ thống loa, âm thanh, bút chiếu điều khiển, ảnh, phim tư liệu... Để nâng cao trình độ, kỹ năng sử dụng các phương tiện kỹ thuật dạy học hiện đại đó thì mỗi GV phải tích cực học hỏi qua nhiều kênh thông tin khác nhau như sách hướng dẫn sử dụng, qua internet, qua bạn bè, đồng nghiệp, những người có trình độ về máy tính, công nghệ thông tin, lấy tự học là chính. Bên cạnh đó, Học viện cũng thường xuyên tổ chức các đợt tập huấn về công nghệ thông tin, tập huấn về kỹ thuật sử dụng các loại phương tiện dạy học hiện đại để cho

cán bộ, GV làm chủ được phương tiện kỹ thuật, nhằm hỗ trợ, bồi dưỡng cho các phương pháp dạy học tích cực hiện nay, đáp ứng yêu cầu giáo dục và đào tạo chung trong Học viện.

3. Kết luận

Với việc đổi mới, vận dụng kết hợp đa dạng các phương pháp dạy học và các kỹ thuật dạy học sẽ đảm bảo yêu cầu dạy học lấy sinh viên làm trung tâm không chỉ đáp ứng được yêu cầu phát huy tính tích cực chủ động của người học mà còn rèn luyện được rất nhiều các kỹ năng cho học sinh như: kỹ năng hợp tác, kỹ năng tự nhận thức, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng tư duy phê phán, ... và đặc biệt nhất là giúp học sinh hiểu nội dung bài học một cách dễ dàng, có hệ thống, tự học và chủ động nắm được kiến thức trọng tâm thông qua cách trình bày ngắn gọn từ đó giúp kết quả học tập môn pháp luật của sinh viên Học viện Cảnh sát được nâng cao hơn, góp phần loại bỏ cách tiếp thu kiến thức thụ động, máy móc như các phương pháp dạy học truyền thống trước đây.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), *PPGD pháp luật tiếp cận theo quan điểm hiện đại*, Tài liệu tập huấn giáo dục pháp luật, Hà Nội.
- [2]. Nguyễn Kim Dung (2010), *Tài liệu tập huấn xây dựng chương trình thực hành giảng dạy bậc đại học, cao đẳng*, Viện Nghiên cứu giáo dục - Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.
- [3]. Nguyễn Thành Hải, Phùng Thúy Phương, Đồng Thị Bích Thủy (2010), *Giới thiệu một số PPGD cải tiến giúp SV học tập chủ động và trải nghiệm, đạt các chuẩn đầu ra theo CDIO, Hội thảo khoa học "CDIO"*, Trường Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh.
- [4]. Đặng Xuân Hải (2011), *Kỹ thuật dạy học trong đào tạo theo tín chỉ*, NXB Bách Khoa Hà Nội, Hà Nội.
- [5]. Học viện Quản lý giáo dục - Bộ Giáo dục và Đào tạo (2006), *Tập bài giảng giáo dục học đại học dành cho các lớp bồi dưỡng cán bộ quản lý đào tạo và GV các trường đại học, cao đẳng*, Hà Nội.

Hướng dẫn tổ chức hoạt động giáo dục... (tiếp theo trang 281)

Cần phải đối xử với bạn cùng nhóm thế nào? Tại sao lại như vậy?

Nếu gặp việc tương tự con có làm vậy không? Tại sao?

+ Câu hỏi hướng đến việc xác định nguyên nhân dẫn đến kết quả hoạt động.

VD: Việc làm này có tốt không? Tại sao con lại cảm thấy tốt?

Nếu chưa tốt, thì cần phải làm như thế nào để tốt hơn? Để làm được như vậy con cần lưu ý điều gì?

Bước 3: Trẻ vận dụng kinh nghiệm vào cuộc sống

Sau khi trẻ đúc kết được kinh nghiệm qua trải nghiệm, GV có thể tổ chức các hoạt động giúp trẻ khắc sâu kinh nghiệm qua việc luyện tập dưới các hình thức hấp dẫn như: vui chơi, tạo hình, âm nhạc... Điều này rất ý nghĩa đối với giáo dục KN PBVĐBAT.

Dựa vào kinh nghiệm trẻ đã lĩnh hội được, GV có thể thiết kế trò chơi học tập, vận động hoặc tổ chức trò chơi sáng tạo giúp trẻ vận dụng kiến thức vào tình huống mới. VD: Trò chơi bé là bác sĩ; Khám răng cho Gấu...

Sử dụng các thẻ loại trò chơi học tập như trò chơi với tranh ảnh (loto, ghép tranh, nối tranh...), trò chơi với vật thật (đồ dùng, đồ chơi, dụng cụ...), trò chơi dùng lời. VD: Nối tranh để xác định việc vệ sinh cá nhân tại các thời điểm trong ngày (rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh, đánh răng vào buổi sáng và trước khi đi ngủ...); Dạy trẻ sử dụng kéo đúng cách...

3. Kết luận

Hoạt động học có chủ đích được triển khai theo các lĩnh vực giáo dục phát triển khác nhau. Thông qua các hoạt động này, GV sẽ lồng ghép các nội dung giáo dục PBVĐBAT một cách tự nhiên, phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ, hình thành ở trẻ những KN cần thiết để PBVĐBAT cho bản thân và những người xung quanh

Trong các hình thức tổ chức hoạt động học cho trẻ Mẫu giáo ở trường Mầm non thì hoạt động học có chủ đích là hình thức giữ vai trò quan trọng trong thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho trẻ Mầm non.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), Thông tư 45/2021/TT-BGDĐT, ngày 31/12/2021 *Quy định về việc xây dựng trường học an toàn, phòng, chống tai nạn thương tích trong cơ sở giáo dục Mầm non*.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), *Chương trình giáo dục Mầm non (Thông tư 01/VBHD-BGDĐT)*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
3. Phạm Thị Châu, Nguyễn Thị Oanh, Trần Thị Sinh (2013), *Giáo dục học Mầm non*, Nxb Đại học Quốc gia, Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Hải Hà (2020), *Giáo dục KN giải quyết vấn đề cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động học ở các trường Mầm non thành phố Thái Nguyên, Tỉnh Thái Nguyên*, Luận văn Thạc sĩ Giáo dục Mầm non.
5. Lê Thị Mai Hoa (Chủ biên), Trần Văn Dân (2008), *Giáo trình PBVĐBAT cho trẻ Mầm non*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.